

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Investidura com a Doctor "Honoris
Causa" per la Universitat de València a
Manuel Castells Oliván

Discurs del Sr. Rector Pedro Ruiz Torres

València, 31 maig de 2001

DOCTORAT «*HONORIS CAUSA*» DELS EXCMS. SRS.
NATAŠA KANDIĆ I MANUEL CASTELLS

- Honorable Sr. Conseller de Benestar Social,
- Excm. Sr. Vicerector d'Investigació,
- Excm. Sr. Vicerector de Cultura,
- Il·lma. Sra. Secretària General,
- Excel·lentíssims Senyora Nataša Kandić i Senyor Manuel Castells,
- Excel·lentíssimes i Il·lustríssimes autoritats,
- Membres del Claustre
- Senyores i senyors,

A proposta de la Comissió Organitzadora del Patronat Especial Cinc Segles, la Junta de Govern va aprovar, el 26 de setembre de l'any passat, concedir el doctorat *honoris causa* a la senyora Nataša Kandić i als professors Manuel Castells, Lynn Margulis i Emili Giralt. Tant l'acte d'investidura d'avui com el que tindrà lloc el pròxim dia 8 de juny tenen, per aquest motiu, un caràcter extraordinari i un relleu especial. La iniciativa presa en el marc del cinc-cents aniversari de la fundació de la Universitat de València busca distingir els mèrits d'unes persones que han realitzat aportacions ben notables en camps tan diferents com el de les ciències de la vida, l'estudi de la societat actual, la recuperació de la nostra història o la defensa dels drets humans.

L'aportació de Manuel Castells, en especial la que procedeix dels tres volums de la seua impressionant obra *La era de la informació*, és probablement l'intent més ambiciós i més sòlid d'analitzar el món del final del nostre mil·lenni i d'establir una teoria de la societat actual. La visió de conjunt que ens proporciona és un estímul per al desenvolupament de la recerca en l'ampli i diversificat camp de les ciències socials i ajuda com poques a entendre els fenòmens característics del nostre temps. Capaç d'incorporar la perspectiva històrica de llarga durada a l'estudi de la societat i de superar el tradicional enfocament occidental dels grans teòrics socials, la contribució de Manuel Castells comprèn nombrosos i molt variats aspectes del nostre present. Amb un suport empíric impressionant i una forma d'exposar conceptes i d'argumentar clara i coherent, Manuel Castells proporciona les claus per a entendre el procés de transformació estructural que ha tingut lloc les últimes dècades i fixa els trets principals de la nova societat resultat d'aquesta transformació. La *sociedad-red*, tal com l'anomena, és concebuda com el producte històric recent de la convergència de processos tals com la revolució en la tecnologia de la informació, el desenvolupament d'un capitalisme de nou tipus (informacional i global) i els canvis que han fet sorgir noves relacions de producció, de poder i d'experiència social i cultural. Els desafiaments a aquesta societat, que no s'originen dins les

institucions sinó fora d'aquestes, tenen de moment un típic caràcter defensiu i han introduït des del principi una lògica alternativa, que es manifesta en la preocupació per la identitat i pel comunitarisme en les seues molt diverses manifestacions.

Precisament un dels processos que Manuel Castells considera capaç de superar aquest tipus de resposta social i propiciar la transició de la identitat de resistència a la identitat projecte, fins al punt de fer que sorgesca una nova política, és la mobilització universal en defensa dels drets humans. No és casual, per això, que la Universitat de València ara reta també tribut a aquesta forma de compromís i de lluita. Nataša Kandić ha viscut la desintegració de l'antiga Iugoslàvia i la guerra dels Balcans. Llicenciada en dret i en Sociologia per la Universitat de Belgrad, Nataša Kandić ha combatut la dictadura de Milosevič, ha denunciat la política de neteja ètnica duta a terme per les autoritats sèrbies, ha participat en nombroses campanyes contra la guerra i ha defensat el dret a l'autonomia de la població de Kosovo, majoritàriament albanesa. Amb una coherència i un valor admirables, ha estat al capdavant de la lluita en favor dels drets humans, tant individuals com col·lectius, en circumstàncies certament ben difícils. Aquest combat, que ella encarna d'un manera exemplar, desperta voluntats arreu del món, capaces, per fortuna, de crear xarxes àmplies i intenses de solidaritat

internacional, al mateix temps que impedeix que la violència dels dictadors i els criminals de guerra quede impune.

La societat que hem creat els éssers humans, tal com avui se'ns manifesta, amb les seues característiques, els seus problemes i els seus conflictes, és el teló de fons que ens serveix en aquest acte d'investidura per a realçar els mèrits dels nostres dos nous doctors *honoris causa*. La contribució de Manuel Castells, tal com la defineix ell mateix, busca suscitar preguntes i proporcionar elements teòrics i empírics per a comprendre el nostre món; però aquest objectiu científic, en les seues pròpies paraules, no està en pugna, ni de bon tros, amb la pretensió que sorgesca una acció social informada en pro del canvi social. La contribució de Nataša Kandić, el seu activisme permanent en favor dels drets dels pobles i dels éssers humans, forma part del moviment que a escala mundial reclama una nova forma de fer política a l'era de la informació, de la globalització i de la *sociedad-red*.

En l'un cas i en l'altre, a més a més, tant en el terreny de la nova teoria social que es fa necessària per a entendre el nostre món com en el de la nova política que resulta imprescindible per a millorar-lo, el paper que a hores d'ara aconsegueix la universitat és digne també de ser destacat. Manuel Castells oportunament acaba de recordar-nos que la universitat, amb totes les seues misèries i els seus problemes, està al cor del sistema d'innovació del qual

sorgeixen les noves tecnologies, la nova economia i la nova societat. És el lloc de trobada entre ciència, art i tecnologia, un espai de llibertat i un refugi d'aquesta, imprescindible per al desenvolupament i la democratització de la societat de la informació. També la universitat, tot i que a vegades no encerte plenament a l'hora de rendibilitzar socialment les seues accions, a compleix avui dia un paper molt important en la cooperació internacional i en la lluita pels drets humans. Manté el compromís d'oposar-se a tota forma de violència exercida sobre els individus i els pobles, i el renova precisament ara que l'estat centralitzat, obsedit encara per una sobirania que cada vegada exerceix en menor grau, se'ns mostra com el que en el fons és, el producte històric d'una època que va quedant endarrere. Per això té ple sentit, dins i fora de les cada vegada més miniaturitzades fronteres estatals, contribuir des de la universitat que a Espanya o a l'antiga Iugoslàvia, a qualsevol indret del món, sorgesca una cultura política global que mobilitze les nostres societats en favor de la vida i dels drets fonamentals dels éssers humans, siga quina siga la configuració biològica o l'opció cultural dels mateixos, promoga la solidaritat entre ells i la solidaritat intergeneracional, i reconega i respecte la pluralitat de formes d'identitat col·lectiva que s'han creat al llarg de la història.

El Centre dirigit per Nataša Kandić a Belgrad és un exemple viu del fet que persones procedents de diverses ètnies i religions

Permeteu-me, per acabar, que ho faça amb aquestes belles paraules d'esperança, escrites per Manuel Castells per posar fi al tercer volum de la seua obra *La era de la informació*: «No hay nada que no pueda ser cambiado por la acción social consciente e intencionada, provista de información y apoyada por la legitimidad. Si las personas están informadas, son activas y se comunican a lo largo del mundo; si la empresa asume su responsabilidad social; si los medios de comunicación se convierten en mensajeros, en lugar de ser el mensaje; si los actores políticos reaccionan contra el cinismo y restauran la fe en la democracia; si la cultura se reconstruye desde la experiencia; si la humanidad siente la solidaridad de la especie en todo el planeta; si afirmamos la solidaridad intergeneracional viviendo en armonía con la naturaleza; si emprendemos la exploración de nuestro yo interior, haciendo la paz con nosotros mismos. Si todo esto se hace posible por nuestra decisión compartida, informada y consciente, mientras aún hay tiempo, quizás entonces, por fin, seamos capaces de vivir y dejar vivir, de amar y ser amados.»

Moltes gràcies per la vostra presència en aquest acte.